

УДК 910.4:726.7(477.83)

МОНАСТИРСЬКІ КОМПЛЕКСИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ТУРИСТИЧНІ ОБ'ЄКТИ

О. Клапчук

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. П. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000, Україна*

Висвітлено проблему дослідження і збереження монастирських комплексів Львівської обл. Монастирі завжди були центрами краєзнавства і туризму, серед інших пам'яток містобудування та архітектури мають особливий статус, зумовлений їхніми унікальними історичними та архітектурними особливостями. Потужна рекреаційна сфера є перспективним напрямом розвитку економіки області. Релігійно-туристичний туризм має особливе значення для розвитку внутрішнього туризму в Україні.

Ключові слова: пам'ятки архітектури, монастирські комплекси, релігійно-туристичний туризм, історико-культурна спадщина.

Пам'ятки архітектури, залишені нам зодчими минулих епох, становлять вагому частину багатой культурної спадщини України. Вони, свідки життя народу і розвитку його національної культури, відіграють важливу роль у пізнанні історії, вихованні почуття патріотизму та відданості своїй землі. Архітектурні споруди завжди впливали на умови праці та відпочинку людей. Пам'ятки історії й архітектури України – це невід'ємна частина світової культури. Всього у Львівській обл. взято під охорону 3 965 споруд ХІІ–ХХ ст. (25 % від усієї кількості в Україні), у тому числі 512 – загальнодержавного значення. Основна частина об'єктів – 2 313 – зосереджена у Львові, який за їхньою кількістю та різноманітністю посідає перше місце в державі [3]. Пам'ятки архітектури України зазнали значних втрат у довоєнні роки. В період сталінізму зруйновано велику кількість безцінних пам'яток історії та культури. Замки, монастирі підірвали, розбирали. Майже півстоліття проблему збереження пам'яток історії та культури вважали другорядною. Лише останніми роками охорона пам'яток історії та культури стає справді всенародною, державною справою. Однак необхідно констатувати, що окремі досягнення у збереженні пам'яток архітектури стали можливими не стільки завдяки переосмисленню загалом державної політики в питаннях реставрації архітектурних споруд, а внаслідок ініціативи творчих спілок та окремих шанувальників давнини.

Найстарішими пам'ятками архітектури Львівської обл. як і України загалом, є монастирські комплекси. Серед інших пам'яток містобудування та архітектури монастирські комплекси мають особливий статус, зумовлений їхніми унікальними історичними та архітектурними особливостями. Монастирі – це найбільші за розмірами історичні споруди в забудові населених пунктів і завдяки масштабам є композиційними центрами багатьох міст і сіл. Містобудівний розвиток населених пунктів, художньо-естетичне виховання суспільства неможливі без включення монастирів у сучасне життя, надання доступу до пам'яток історії та культури широким верствам населення.

Широке будівництво монастирів – чоловічих і жіночих – розпочалося в XV ст. Давні культові будівлі фактично були першими громадськими будинками населених пунктів. Віддаючи данину та повагу зодчим і будівельникам замків того часу, все ж зазначимо, що монастирські комплекси споруджували значно ліпше. Укріплення та обробку їх також проводили якісніше. Монастирі відігравали надзвичайно важливу роль у формуванні суспільно-політичної думки, наукового й культурного життя народу. Вперше за монастирськими стінами виникали друкарні, бібліотеки, лікарні, художні колекції. В багатьох прогресивних явищах свого часу, наукових відкриттях, будівництві, творчому становленні особи монастирі брали активну участь, визначаючи хід їхнього подальшого розвитку [4].

Монастирі завжди були центрами красзнавства і туризму. До найвизначніших, на нашу думку, пам'яток Львівської обл. належать такі монастирі: Комплекс Вірменського собору (XIV–XX ст.) та Комплекс монастиря домініканів (XV–XIX ст.) у Львові, Церква св. Онуфрія та Василянський монастир з келіями (XVIII ст.) у с. Плісницьке, Монастир домініканок і келії (1653–XVIII ст.) у Белзі, Крехівський Василянський монастир св. Миколая (XVII–XX ст.) у с. Козулька та Василянський монастир Різдва Христового (XVIII–XX ст.) у м. Жовква, Угнівський монастир-фортеця (XV–XIX ст.) у с. Угнів, Бернардинський монастир і келії (XVIII ст.) у м. Червоноград та Василянський монастир і келії з церквою св. Онуфрія (XV–XX ст.) у с. Лаврів (див. таблицю).

Вірменський собор, одна з найцінніших пам'яток архітектури Львова, споруджений 1363 р. Його будівничим був львівський архітектор Дорінг. Цю пам'ятку протягом сторіч обновляли, вона обростала прибудовами і різностильовими нашаруваннями. Найстаріша східна частина є з XIV, середня – з XVII, найновіша західна – з початку XX ст. В основу композиційного та конструктивного вирішення собору лягли прийоми вірменського національного зодчества, хоча деякою мірою позначилися впливи місцевого давньоруського будівництва. Найдавніша частина храму – тринавна, чотиристовпна, з трьома півкруглими апсидами. На перехресті нави і трансепта здіймається дванадцятигранний барабан, завершений наметовим покриттям. Спочатку храм був одноапсидний, бічні апсиди з'явилися у XV ст. Першою прибудовою була аркада (1437) з південного боку собору. Наступні переробки відбулися 1630 р., у 1671 р. на місці північної аркади стала захристія, а в 1723 р. під час останньої перебудови собор набув барокового вигляду. Останні реставраційні роботи, розпочаті у 1908 р. і продовжені у 20-ті роки XX ст., внесли багато змін у споруду. Під час цієї реставрації 1925 р. у віконних прорізах відкрито фрески початку XVI ст.

Домініканський костел – чудова пам'ятка барокового стилю, одна з найграндіозніших споруд у львівській архітектурі XVIII ст. Костел збудований за проектом архітектора Я. де Вітте на місці готичного, який розібрали 1745 р. Будівельними роботами керував М. Урбанік, після його смерті – К. Мурадович, фасад закінчував К. Фесінгер.

У плані споруда еліпсоподібна, з прямокутною пресвітерією. Центральний її об'єм організовують радіально розташовані каплиці. Цим вона нагадує церкву Сан Джованні ін Латерано в Римі (1734) Алессандро Галілеї. Завершує костел могутній еліптичний купол. Підкупольний простір вінчає 18 дерев'яних статуй святих домініканського ордену роботи львівських скульпторів другої половини XVIII ст. Дзвіниця, що стоїть біля костелу, збудована за проектом Ю. Захаревича 1865 р. [1].

Плісницьку церкву св. Онуфрія та Василянський монастир з келіями XVIII ст. зводили між 1726 і 1750 рр. Обробні та художньо-декоративні роботи тривали до

70-х років XVIII ст. Церква кам'яна, у плані прямокутна, базилікального типу з гранованою апсидою. Чотири могутні стовпи розділяють внутрішній простір на високий головний нав і удвічі менші бічні. Головний нав з трансептом утворюють яскраво виражений об'ємно-просторовий хрест з укороченими бічними гілками. Центральну частину увінчує купол на восьмигранному барабані зі світловим ліхтарем. Фасади вирішені досить скромно. Нави перекриті хрестовими, бічні гілки трансепту – циліндровими зведеннями. Хори при західній стіні підтримують дві колони з капітелями Коринфа. Головний нав має дуже розвинений, типовий для барокової архітектури карниз. З північного заходу до церкви примикає двоповерхова будівля келій, побудована в 1771–1786 рр. за проектом архітектора Венцлавського. Бригадою каменярів керував майстер Блажій. Ремонтом будівлі 1953 р. зроблено незначні зміни.

Монастирські комплекси Львівської області

Монастирський комплекс	Роки будівництва	Населений пункт, у якому розташований комплекс
Монастир бенедиктинок з огорожею	XVII–XIX ст.	м. Львів
Комплекс Вірменського собору	XIV–XX ст.	м. Львів
Комплекс монастиря бенедиктинок	кінець XVI ст.	м. Львів
Комплекс монастиря бернардинів	XVII–XVIII ст.	м. Львів
Комплекс костелу Мартина	XVIII ст.	м. Львів
Комплекс монастиря францисканів	початок XVIII–XIX ст.	м. Львів
Комплекс монастиря кармелітів	XVII–початок XX ст.	м. Львів
Комплекс монастиря кармеліток	XVII–XIX ст.	м. Львів
Комплекс монастиря домініканів	XV–XIX ст.	м. Львів
Комплекс монастиря св. Онуфрія	XVI–XIX ст.	м. Львів
Церква св. Онуфрія та Василянський монастир з келіями	XVIII ст.	с. Плісницьке Бродівського р-ну
Домініканський монастир	XV–XVIII ст.	смт Підкамінь Бродівського р-ну
Костел Йосифа і келії монастиря капуцинів	1739 р.	смт Олесько Буського р-ну
Францисканський монастир	1419 р.	м. Городок
Монастир домініканів	XVIII ст.	м. Жовква
Монастир домініканок	1682–1787 рр.	м. Жовква
Василянський монастир Різдва Христового	XVIII–XX ст.	м. Жовква
Крехівський Василянський монастир св. Миколая	XVII–XX ст.	с. Козулька Жовківського р-ну
Монастир Реформаторів	1737 р.	м. Рава-Руська Жовківського р-ну
Унівський монастир-фортеця	XV–XIX ст.	с. Унів Перемишлянського р-ну
Бернардинський монастир і келії та костел Станіслава	1751 р.	м. Самбір
Монастир бернардинів	XVII–XVIII ст.	м. Сокаль
Костел Богородиці та келії	1604–1619 рр.	м. Сокаль
Монастир домініканок і келії	1653–XVIII ст.	м. Белз Сокальського р-ну
Бернардинський монастир і келії	XVIII ст.	м. Червоноград
Василянський монастир і келії та церква св. Юра	1771–1776 рр.	м. Червоноград
Василянський монастир і келії та церква св. Онуфрія	XV–XX ст.	с. Лаврів Старосамбірського р-ну
Монастир кармелітів	XVI–XVIII ст.	с. Сусидовичі Старосамбірського р-ну

Монастир Домініканок (1653–XVIII ст.), що у Белзі, складається з костелу, до якого з півдня і заходу примикають прямокутні корпуси. Замикають обширне монастирське подвір'я південно-західний і західний прямокутні корпуси. В'їзд на територію розміщений із західного боку. Під час Другої світової війни будівлі монастиря були зруйновані, а потім частково відновлені. Костел св. Миколая (1653) побудований з червоної цегли, виконаний у стилі бароко. Це тринавна, восьмистовпна базиліка з гранованою п'ятистінною апсидою і прямокутними приміщеннями, розташованими симетрично по обидва її боки. Головний, північний фасад, симетрично розчленована пілястрами доричеського ордену, має бароковий фронтон, з боків прикрашений акротеріями. Бічні фасади розчленовані пілястрами, прорізані віконними отворами. Настінні розписи виконані 1900 р. У 1861 р. проведено реконструкцію і реставрацію споруди. Келії (1743) прибудовані до костелу з південного і західного боку. Всі корпуси цегляні, прямокутні в плані, двоповерхові, накриті скатними дахами. Разом з костелом утворюють замкнений внутрішній дворик. Фасади позбавлені архітектурного декору, прорізані прямокутними віконними отворами, завершені профільними карнизами. Внутрішнє планування коридорне з однобічним розташуванням приміщень. Ансамбль належить до характерних творів архітектури бароко XVII–XVIII ст. [6].

Крехівський Василіанський монастир св. Миколая складається з церкви св. Миколи, трьох корпусів келій, оборонних мурів з вежами і воротами. На території монастиря були дерев'яні церкви: Преображення Господнього (головна), св. Миколая, св. Трійці та каплиця Покрови Пресвятої Богородиці. Крехівський, тоді Святопреображенський, монастир відтворив у гравюрі 1699 р. ігумен Д. Сінкевич. Ця обитель пов'язана з відомими історичними особистостями, які її відвідували і працювали в її бібліотеках. Сучасна мурована церква св. Миколая збудована 1751 р. за проектом Д. Сінкевича, який був її фундатором, повністю викінчена за Й. Висоцького (1747–1751). Іконостас для цієї церкви виконав В. Петранович у 1740-х роках, амвон різьбив О. Кулявський із Жовкви. У 1775 р. вівтарну частину розписав львівський живописець П. Витавицький. Наступного року художник О. Білявський виконав фресковий стінопис у каплиці св. Миколая. Каплиця Пресвятої Богородиці з лівого боку мальована у 1778 р. Врата різьбив І. Щуровський, вівтар – М. Полейовський, обидва зі Львова. Усі мистецькі цінності знищені після 1946 р. Збереглися лише чудотворні ікони Богоматері Верхратської та св. Миколи, які до 1991 р. перебували у львівських церквах св. Параскеви та Успення Пресвятої Богородиці. Монастир був закритий з 1946 р. по 1990 р., тепер він діє. Церква св. Миколи реставрована. Інтер'єр укритий новим стінописом, виконаним у 1993–1994 рр. Корпуси келій розташовані при східній і південній стінах. Побудовані вони в декілька етапів: 1755, 1775–1780, 1902 рр. Дзвіниця, яка була над брамою в східній оборонній стіні, відновлена у 1995–1996 рр. Тоді ж відновлено дзвіницю на північно-східній оборонній вежі. Відновлені також оборонні мури та вежі монастиря, зведені в 1660-х роках. Тривають роботи з повного відновлення обителі. Нині монастир є власністю ордену Василіян, його використовують за призначенням. У монастирі відкрито Малу греко-католицьку семінарію.

Ансамбль Василіанського монастиря Різдва Христового у Жовкві формувалася впродовж XVII–XX ст. На початку XVII ст. розпочалось будівництво мурованої церкви. Очевидно, церква збудована до 1690 р., коли польський король Ян III Собеський помістив у ній мощі св. мученика Івана Сучавського. З мощами до Жовкви приїхав сучавський митрополит Досифей, що став першим ігуменом монастиря Василіян (монахи-василіяни прибули у Жовкву ще в 1682 р.) при церкві Різдва Христового. В 1901–

1905 рр. церкву реконструювали за проектом архітектора Е. Ковача у псевдовізантійському стилі, вона хрестова в плані, однонавна, конхова, однокупольна. Від будівлі XVII ст. збереглися стіни бабинця та частково нави, ренесансний різьблений портал південного входу. В 1911 та 1931–1935 рр. художник Ю. Буцманюк виконав розпис церкви і південної каплиці. Тоді в каплиці встановлено чудовий сецесійний вітраж з зображенням архангела Гавриїла. У 1753 р. Жовківський монастир став архімандрією. Надбрамна дзвіниця монастиря збудована в 1721–1730 рр. і є однією з кращих барокових пам'яток міста. До дзвіниці від заходу примикає будівля старої дяківки, в якій у 1895 р. монахи встановили друкарський верстат, з чого почалась знаменита монастирська друкарня. В 1912 і 1933 рр. у західній частині монастиря побудовано нові корпуси друкарні, що доповнили і збагатили його архітектурний ансамбль. Ансамбль монастиря має велику художню й історичну цінність, є видатною пам'яткою архітектури кінця XVII–початку XX ст. [2].

За 12 км від районного центру Перемишляни розташоване с. Унів, де зберігся архітектурний комплекс оборонного монастиря Святоуспенської унівської лаври. Унікальна історична пам'ятка східного чернецтва, Унівська обитель греко-католицької церкви є одним з найдавніших монастирських комплексів України. Найновіші археологічні матеріали засвідчують існування тут монастиря вже з кінця XIII ст. Упродовж усього існування унівський монастир переживав часи розквіту та занепаду. Занепад, зокрема, спричиняли грабіжницькі напади татарських військ на українські землі. Найціннішою пам'яткою архітектурного ансамблю монастиря став храм Успення Пресвятої Богородиці (1549–1574) – пам'ятка перехідного періоду від пізньої готики до ренесансу. Бійниці у фризі, що простягається по під самим дахом, свідчать про оборонний характер споруди, її належність до типу церков-твердинь. Наприкінці XVI ст. у монастирі почали зводити чотири наріжні вежі та мури між ними. Так храм опинився всередині оборонного чотирикутника, по під мурованими стінами якого розташовано 12 дерев'яних келій. Монастир також був довкола оточений оборонним земляним валом та ровом. Відтоді обитель здобула славу фортеці з потужними захисними можливостями. Свого часу в монастирі перебували Йов Княгининський (засновник Манявського Скиту), Йов Почаївський (ігумен монастиря у Почаєві). Саме в Уневі відомий український письменник-полеміст, чернець І. Вишенський написав “Послання до стариці Домініки”. До 1700 р. монастир був православним, а унію прийняв разом зі всією Львівською архідієцезією. Період розквіту та розбудови монастиря тісно пов'язаний з давнім українським шляхетським родом Шептицьких. Чернече життя у монастирі в дусі християнського Сходу та Київської Русі, яке отримало назву “студійського”, відновив Андрей Шептицький. Ідею митрополита продовжив його брат Климентій. За підтримки цього блаженномученика під час Другої світової війни у монастирі вдалося врятувати близько 150 євреїв. Найбільше руйнувань монастир зазнав у радянські часи. У 1950 р. його закрили, монахів вигнали, а 80-річного о. Климентія арештували. Спочатку в Уневі було створено концентраційний табір для католицького духовенства, згодом – притулок для людей літнього віку, перепрофільований під психоневрологічний інтернат. Саме ж село Унів перейменоване на Міжгір'я. З 1991 р. селу повернуто давню назву, а монастир – ченцям Студійського Уставу, які відновлюють обитель [5].

Бернардинський монастир і келії XVIII ст. та костел св. Духа (початок XVIII ст.–1760 р.) у Червонограді заснований 1692 р. Перші його будови були дерев'яними. Кам'яний костел зведений на початку XVIII ст. Будівництво кам'яних келій розпочате 1747 р. Пожежа 1749 р. знищила частину нових і старих споруд, пошкодила костел.

Відновлення монастирського комплексу повністю завершилося до 1760 р. У 1767 р. збудовано кам'яну огорожу. У 1751 р. художник Д. Бальцані виконав декілька картин, а в 1756–1758 рр. львівський художник С. Строїнський розписав фресками стіни і зведення костелу. Пожежа 1852 р. знову зруйнувала костел і монастир, проте через два роки їх повністю відбудували. Костел у стилі бароко побудований з цегли. У плані це рівнокінцевий хрест, західну гілку якого утворює тринальний об'єм. Бічні нави і трансепт значно нижчі, ніж центральна нава. Центральна частина завершена розділом. Головний фасад вирішений у характерних для барокової архітектури формах. Він декорований пілястрами, встановленими на високих цоколях, увінчаний розвиненим карнизом і фронтоном криволінійних контурів. До центрального входу в XIX ст. прибудований маленький притвор з трикутним фронтоном. Південний фасад позбавлений архітектурного декору. З півночі і сходу до костелу примикають двоповерхові монастирські келії коридорної системи з просторим прямокутним внутрішнім двором. Усі приміщення перекриті хрестовими зведеннями [6].

Лаврський монастир св. Онуфрія – найдавніший монастир на території Західної України, який діє до сьогодні, довкола нього невдовзі розрослося поселення, що отримало назву Лаврів. Святого старця-відлюдника Онуфрія, який 63 роки провів у пустелі без спілкування з людьми у пошуках духовного самовдосконалення, свято шанували на Русі. Образ пречистого старця, якому навіть після смерті “два леви яму єму копали, вивирали і плакали, і ридали, і гірко волали”, надихав давньоруських монахів на відлюдне духовне подвижництво в печерах і віддалених від людей печерних скитах. За даними істориків і археологів, Лаврська обитель і село при ній виникли наприкінці XIII ст. Засновником монастиря прийнято вважати князя Льва Даниловича. Відтоді монастир багато разів зазнавав спустошень і пограбувань, проте заново відроджувався й існував навіть у часи найбільших гонінь. У період найбільшого розквіту в другій половині XVII ст. (коли монастир прийняв унію й увійшов до ордену оо. Василіян Київської митрополії) і наступному XVIII ст. Лаврський монастир відіграв роль одного з головних релігійних центрів регіону на рівні з Крехівським, Унівським і Почаївським монастирями. Лаврівський монастир відроджується як центр масового релігійного паломництва. Обитель збирає прочан на прощі й святкові відпусти, приурочені до свят св. Онуфрія, Благовіщення, Вознесіння, Різдва Івана Хрестителя, Чесного Хреста. Церква св. Онуфрія збудована у XV ст. у стилі бароко, дзвіниця церкви тоді ж. Вівтар церкви сягає доби Галицько-Волинської держави. У ньому археологи виявили нішу-аркасолію. Також у храмі збереглися настінні фрески XV ст. Під церквою св. Онуфрія є підземний склеп-некрополь XV–XVIII ст. Підземелля храму було усипальницею одного з найхоробріших князів Галицько-Волинської Русі – Льва Даниловича. У 1860 р. з веління австрійського уряду церкву св. Онуфрія реконструйовано. Під час так званих упорядкувальних робіт з підземного некрополя храму на монастирський цвинтар було винесено й перепоховано більшість тлінних останків підземних поховань. Імовірно, у цей же час таємно перепоховано священні для ченців обители останки українського князя Льва Даниловича. Місце останнього перепоховання руського князя досі не виявлене [7].

Монастирські комплекси, що перебувають у руїнах, потребують до себе уваги. Лише в небагатьох з них виконано консерваційні роботи. Більшість пам'яток невідома для екскурсантів, туристів, незважаючи на те, що чимало об'єктів має важливе значення в історії українського народу, розвитку архітектурно-будівельних традицій тощо. Фізичне відновлення їх – велика проблема. Моральний аспект популяризації замків і монас-

тирів залежить від узгоджених спільних дій фахівців при розробці туристичних маршрутів і залучення пам'яток у сучасне життя.

Найскладнішою проблемою подальшого збереження пам'яток матеріальної культури є їхнє використання для сучасних потреб. У цьому разі фахівці повинні враховувати широкий комплекс взаємопов'язаних питань. Від їхнього раціонального обґрунтування залежить створення нового функціонального процесу на підставі об'ємно-планувального вирішення пам'ятки та історично сформованої території навколо неї. Нова функція буде виправдана, коли діють разом напрями фізичного й морального збереження пам'ятки, навколишнього ландшафту, а також збереження історичної забудови по сусідству.

Важливим етапом вибору пам'яток для нового функціонального призначення є історико-архітектурне дослідження об'єктів. Це складний комплексний процес із вивчення літературних джерел, іконографії, рукописів, даних археологічних досліджень та інших архівних матеріалів, детального огляду споруд у природі, виконання вимірних креслень, замальовок тощо. В кожному конкретному випадку – це суто індивідуальний процес, кінцевою метою якого є визначення справжнього історико-архітектурного вигляду пам'ятки [4].

Рубіж тисячоліть став для української культури історичним, оскільки вона здобула можливість реалізувати своє право на присутність у європейському культурному просторі завдяки оригінальним культурним цінностям. Значною мірою цього досягають засобами туризму. Туризм в Україні є досить розгалуженою системою, один із структурних елементів якої – релігієзнавчий туризм. Внутрішній туризм в Україні є галуззю економіки, яка сьогодні ще не здатна забезпечити значних надходжень у державний бюджет, хоча прогноз на перспективу досить оптимістичний: країна має всі необхідні умови і ресурси для розвитку внутрішнього туризму, серед яких – історико-культурна спадщина. Значну її частину становлять архітектурні пам'ятки, що збереглися до наших днів, більшість з яких – культові споруди. Релігієзнавчий туризм має особливе значення для розвитку внутрішнього туризму в Україні, оскільки викликає великий інтерес з боку не лише вірних, а й інших верств населення. Адже цілком закономірним наслідком тривалого панування в суспільстві атеїстичних ідей та ідеологічних приписів в оцінці релігійних явищ, антирелігійної пропаганди і порушення конституційного принципу свободи совісті є посилена увага до тих явищ, які довгий час перебували під забороною. Туристично-екскурсійна робота за таких умов була одним із небагатьох джерел отримання знань про історію розвитку релігії в Україні, яка є духовним стрижнем національної культури й об'єднавчою основою нації. Володіння цим масивом знань є необхідною умовою подальшого розвитку суспільства і збереження його культурних надбань. Релігієзнавчий туризм виконує низку важливих функцій, серед яких – пізнавальна, естетична, виховна. Пам'ятки церковної історії і культури є засобом утвердження національної свідомості і самосвідомості, відтворення історичної пам'яті, виховання патріотизму, розвитку естетичних і художніх смаків [8].

1. Вуйцик В.С. Львівський історико-архітектурний заповідник: Екскурсія по місту / Художник В.А. Забродін; Фото В.Ф. Ольхом'яка. Львів: Каменяр, 1979. 128 с., іл.

2. Дослідження туристичних ресурсів Жовківського району / Кол. авт., керів. проекту М. Кубай. Жовква, 1998. 117 с.

3. Кравців В., Матолич Б., Гулич О., Полюга В. Рекреаційний потенціал Львівської області та стратегія його освоєння // Регіон. економіка. 2002. № 2. С. 134–143.
4. Лесик О.В. Замки та монастирі України. Львів: Світ, 1993. 172 с.
5. Палков Т. Львівська область. Найцікавіші місця: Путівник. Львів: Ладекс, 2008. 63 с.
6. Пам'ятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР: В 4 т. Гл. редкол.: Н.Л. Жариков (гл. ред.) и др. Киев: Будівельник, 1983. Т. 3. 336 с.
7. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство. За ред. проф. Ф.Д. Заставного. К.: Знання, 2006. 575 с.
8. <http://www.tourlib.columb.net.ua/> З. П. Сапелкіна. Релігієзнавчий туризм в Україні.

MONASTERY COMPLEXES OF LVIV REGION AS TOURIST OBJECTS

О. Клапчук

*Ivan Franko National University of Lviv,
Doroshenko St., 41, UA – 79000 L'viv, Ukraine*

The problem of research and conservation of monastery complexes of the Lviv region is reflected in the article. Monastery always were the centers of study of a particular region and tourism, among other sights of town-planning and architecture have the special status, predefined them by unique historical and architectural features. A powerful recreation sphere is a perspective direction of development of regional economy. Religious tourism has the special value for development of internal tourism in Ukraine, as causes large interest from the side not only believers but also other layers of population.

Key words: sights of architecture, monastery complexes, religious tourism, history-cultural legacy.

МОНАСТЫРСКИЕ КОМПЛЕКСЫ ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ КАК ТУРИСТИЧЕСКИЕ ОБЪЕКТЫ

О. Клапчук

*Львовский национальный университет имени Ивана Франка
ул. П. Дорошенко, 41, г. Львов, 79000, Украина*

Отражена проблема исследования и сохранения монастырских комплексов Львовской обл. Монастыри всегда были центрами краеведения и туризма, среди других достопримечательностей градостроения и архитектуры имеют особый статус, предопределенный их уникальными историческими и архитектурными особенностями. Мощная рекреационная сфера является перспективным направлением развития экономики области. Религиозный туризм имеет особое значение для развития внутреннего туризма в Украине.

Ключевые слова: достопримечательности архитектуры, монастырские комплексы, религиозный туризм, историко-культурное наследие.

Стаття надійшла до редколегії 02.06.2008
Прийнята до друку 20.09.2008